

Пасмор Н. П., канд. пед. наук,
директор наукової бібліотеки
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ РЕПОЗИТАРІЙ – ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ НАУКОВИХ ЗДОБУТКІВ УЧЕНИХ У СВІТОВИЙ ВІРТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Сьогодні відповідно до завдань створення центрів знань в університетах і вимог Закону України «Про вищу освіту» організація та супровід репозитарія у ВНЗ стає певним трендом у формуванні цифрового архіву творчості вченого, інтеграції наукових здобутків у світовий Internet-простір.

Існують декілька визначень репозитарію, ми представляємо найбільш популярні. Репозитарій – це:

– місце в мережі для збору, систематизації, забезпечення збереження і поширення в електронному форматі інтелектуальної продукції установи;

– електронний архів тривалого накопичення, зберігання і забезпечення відкритого доступу до результатів наукових досліджень кафедр, окремого вченого, студентів;

– електронне сховище галузевої інформації, що містить великий масив наукових текстів;

– електронне структуроване середовище, у якому коректно відображається науковий профіль авторів, наукових груп та колективів тощо.

Мета створення репозитарію полягає у забезпеченні:

а) відкритості і оперативності доступу до наукових досліджень вчених різних країн світу;

б) отримання наукової галузевої інформації та знань для подальшого використання їх у дослідженнях;

в) цитування статей із відповідних журналів за допомогою посилання на уніфіковані ідентифікатори ORCID, який є по суті складовою рейтингу вченого та ResearchID що дозволяє науковцям зібрати власні публікації в єдиному профілі та ідентифікувати їх у міжнародній базі Web of Science;

г) підвищення рейтингу і самих учених, і наукових організацій;

д) інтеграції поточних наукових публікацій учених у світовий інфопростір;

е) можливості необмеженого доступу до наукових праць світової наукової громадськості, що сприяє зростанню популярності і цитованості наукових праць університету;

є) розвитку науки у всьому світі.

Отже, можна впевнено стверджувати, що публікації, розміщені в репозитарії, стають більш відомими науковому співтовариству, ніж опубліковані виключно в одному виданні. Розміщення праць вчених у веб-середовищі підвищує їх репрезентативність, а репозитарії стають своєрідними «точками» зростання цитованості в середньому в 4-5 разів.

Сьогодні досвід створення подібних електронних наукових архівів підтверджує зацікавленість вузів у нарощуванні наукового, творчого потенціалу представлення вищих закладів у різного роду рейтингах, у т. ч. і стосовно міжнародного рейтингу “Вебометрикс”, який ураховує кількість проіндексованих інформаційно-пошуковими Internet-системами сторінок сайта вузу, зовнішні посилання на нього, цитованість ресурсу, в нашому випадку – це репозитарій, а також кількість завантажених на сайт файлів, тобто змістовно-галузеву та інформаційну активність сайта ВНЗ.

Репозитарій Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого, створений у квітні 2012 р. відповідно до наказу ректора, власне й покликаний підвищити академічну веб-присутність у глобальних наукових комунікаціях. Станом на 15 травня 2015 р. оброблено і внесено до цифрового архіву понад **7000** електронних текстів статей, авторефератів дисертацій тощо.

Як відомо, у березні 2014 р. електронному архіву-репозитарію нашого університету Міжнародним центром ISSN за підтримки інформаційного сектора ЮНЕСКО, надано власний ISSN (International Standard Serial Number). Тому репозитарій розвивається і набув статус повноцінного електронного видання. Для поширення результатів наукових досліджень університету у просторі цифрових наукових комунікацій репозитарій університету як електронний архів наукової творчості вчених розміщено в Міжнародному Каталозі відкритого доступу наукових ресурсів ROAD; Реєстрі репозитарієв відкритого доступу ROAR, Каталозі репозитарієв відкритого доступу OpenDOAR та Директорії журналів відкритого доступу DOAJ.

Електронний архів праць учених, створений на програмній платформі відкритого доступу Dspace дає можливість забезпечити ефективний контроль та отримати обліково-статистичні відомості про публікаційну активність. Ми можемо дізнатися про активних репозитаристів, творчих самоархіваторів, тобто про найбільший показник звернень до робіт учених і науково-педагогічного колективу вузу.

Нещодавно на платформі репозитарія Dspace підключена система, що дозволяє збирати досить детальну статистично-аналітичну інформацію про його роботу, а саме: кількість унікальних відвідувачів, кількість і тривалість візитів, пошукові ключові фрази, слова, теми, посилання на репозитарій із зовнішніх Internet-джерел, найбільш популярні сторінки та інші корисні відомості.

Зокрема, за даними ГуглАналітикс протягом двох тижнів травня поточного року майже 3,5 тисячі користувачів репозитарію переглянули більше 22 тисяч сторінок текстів. Найбільшу кількість звернень зафіксовано до статей: А. П. Гетьмана; О. О. Чуприни, О. О. Марченко і Л. В. Калиновської.

Сьогодні зауважу, нам є над чим працювати, що вдосконалювати, ми робимо кроки до входження університетського репозитарію в

наукометричний рейтинг університетів Webometrics “The Ranking Web of World repositories”, який встановлює кількість зовнішніх Internet-посилань, цитувань та активність ресурсів і сайту.

Тому перед кожним ученим стають завдання активізації процесу подачі власних праць до університетського репозитарію, що прискорить їх інтеграцію у міжнародне веб-середовище, а саме до вищеперерахованих ресурсів і проектів відкритого доступу: ROAD – Directory of Open Access scholarly Resources (Каталога відкритого доступу наукових ресурсів); Open DOAR – Directory of Open Access Repositories (Міжнародного каталогу репозиторіїв відкритого доступу); електронних архівів України; системи пошуку в відкритих архівах України. Це власне й забезпечить статус репозитарія як ресурсу, що формує науково-дослідницький капітал нашого вузу, науковий порт-фоліо окремого вченого та підвищує рейтинг університету в активізації цитованості вчених.